

Utbildningsinspektion i grundskolan Raus Planterings skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Raus Planterings skola	Antal barn/elever
Grundskola	151
Skolbarnsomsorg	53
Förskoleklass	26

Raus Planterings skola är en förhållandevis liten skola, vars upptagningsområde är 1 km långt och 800 meter brett som till större delen består av flerfamiljshus. Alla eleverna bor inom området. Detta präglas av kulturell mångfald och är klassat som ett socialt tungt område med låg utbildningsnivå, kriminalitet och hög arbetslöshet. Trenden är att svenska familjer flyttar ut från området medan familjer med utländsk bakgrund flyttar in.

Den nya skolbyggnaden uppfördes 1994 och är byggd i ett plan. Skolans entré är välkomnande. Längs en genomgående korridor i vinkel ligger samtliga lokaler. Eleverna intar skollunchen i klassrummen då matsal saknas.

Inom skolans två arbetslag är barnen i huvudsak uppdelade i 6-8- åringar och 9 -12-åringar. Skolan har tio klassavdelningar varav tre är åldersblandade 1-2, 3-4 och 5-6. På skolan finns även en särskild undervisningsgrupp.

Eleverna har tidigare valt att gå årskurs 7-9 i närliggande Norrehedsskolan. Då denna kommer att läggas ned efter innevarande verksamhetsår kommer flertalet av eleverna på Raus Planterings skola att välja sina senare år i Högastensskolan. Skolans ledningsteam består av rektorn och två biträdande rektorer.

I likhet med övriga grundskolor i Helsingborgs kommun deltar Raus Planterings skola i "Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan".

Genomförandet av inspektionen i Raus Planterings skola

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Raus Planterings skola har bestått av undervisningsråden Per Ingvar de la Motte och Ebba Svartz. Besök i Raus Planterings skola genomfördes den 3 februari 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Raus Planterings skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan

information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Raus Planterings skola genomfördes formella intervjuer med rektor, personal, elever och föräldrar. Inspektörerna deltog på lektioner i bland annat trä - och textilslöjd och samhällsorienterande ämnen.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Då Raus Planterings skola ligger i ett område där segregationen ökar är värdegrundsfrågorna ständigt i fokus. I målformuleringar uttrycker personalen att eleverna skall erhålla livskunskaper såsom respekt, hänsyn och omtänksamhet mot varandra.

De äldre eleverna, som inspektörerna intervjuade, visade att de är medvetna om att kränkande behandling inte får förekomma på skolan. Skolan har under året genomfört en undersökning, som redovisas i kvalitetsredovisningen, om elevernas trivsel, gemenskap och trygghet. Av inlämnade svar anger 79-86 procent att de tycker om att vara ute på raster, att de har kompisar på skolan och har någon som lyssnar.

Det har tidigare förekommit en hel del problem mellan elever på raster, dock har situationen förbättrats. Rektorn konstaterar att det på skolan finns barn som mår sämre men att trenden avseende trygghet och trivsel är långsamt positiv. Klimatet har blivit trivsammare och flera barn känner större trygghet. Vid lektionsbesöken erfar inspektörsteamet att eleverna räcker upp handen, lyssnar på varandra och arbetar koncentrerat. Några intervjuade föräldrar uttrycker att det i vissa klasser finns elever med svag motivation för skolarbetet och att det kan vara svårt för övriga barn att få arbetsro. Vid inspektörsteamets observation av lektioner rådde i huvudsak en god arbetsro och inspektörsteamet upplevde att arbetsklimatet på skolan var gott.

Eleverna som inspektörerna intervjuade syntes i begränsad omfattning ha förmåga att argumentera och uttrycka åsikter om skola och utbildning. Eleverna var dock medvetna om skolans formella beslutsformer och visade prov på några konkreta exempel där eleverna kunnat påverka. Elevrådet har genomdrivit att

klasserna har egna låsta toaletter. Anledningen till detta beslut var att elever inte visade hänsyn till varandra vid toalettbesök. Vidare har elevrådet beslutat om ett antal ytterligare trivselbefrämjande åtgärder på skolan.

Av skolans kvalitetsredovisning framgår att elevernas påverkan och delaktighet i undervisningen har försämrats sedan 2001. Endast 38 procent av eleverna anser att de har inflytande över undervisningen.

Inspektörsteamet konstaterar dock att eleverna har ett visst inflytande över den egna undervisningssituationen genom sina arbetsscheman med individuella mål.

Skolan har välskötta korridorer och klassrum med utsmyckningar här och var. Skolmiljön är fri från klotter och förstörelse. Enligt rektorn och vaktmästare är eleverna rädda om sin skola.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att Raus Planterings skola i huvudsak erbjuder sina elever en trygg och positiv miljö. Eleverna har kunskaper om värden och förhållningssätt i linje med de nationella målen i läroplan för grundskolan. Elevernas möjlighet att i takt med stigande ålder vara med och ta ansvar för sitt skolarbete får emellertid betraktas som ett utvecklingsområde som bör intensifieras på skolan. Eftersom konflikter och kränkningar fortfarande förekommer, återstår att utveckla det förebyggande arbetet samt förmågan att identifiera eventuella kränkningar företrädesvis på raster.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Alla grundskolor i Helsingborgs kommun deltar i "Försöksverksamhet med utbildning utan nationell timplan i grundskolan" och kommunens skolor arbetar i varierande grad med progressionsplaner, individuella utvecklingsplaner och portfolio. Mål ur Bildningsnämndens Uppdrag 2003 för förskola, förskoleklass och grundskola anger bl.a. att "Den individuella utvecklingsplanen skall successivt överta funktionen som utgångspunkt för verksamhetsplaneringen".

Inom Raus Planterings rektorsområde har man bestämt sig för att använda läs-utvecklingsschema (LUS) för att följa elevernas läsutveckling. Samtidigt använder man sig av portfolio för att öka elevernas medvetande om det egna lärandet och synliggöra elevernas resultat och lärandeprocess. På frågan i Kvalitetsmätning 2003, *Jag/mitt barn är med och utvärderar arbetet i skolan tillräckligt ofta*, ligger såväl elevernas som föräldrarnas svar inom Raus Planterings rektorsområde i nivå med Helsingborgs kommuns genomsnittsvärde, vilket innebär att drygt 50 procent instämmer med kursiverat påstående. Föräldrar anger i samma undersökning att de för närvarande är mera nöjda med lärandet jämfört med undersökningsåret 2001.

Efter intervjuer med eleverna bedömer inspektörerna att elevernas kunskap om skolans mål är svag.

I Raus Planterings skola har en stor andel av eleverna inte nått kunskapsmålen i de nationella ämnesproven för årskurs 5. År 2003 var det endast 41 procent av eleverna som nådde kunskapsmålen i svenska och 72 procent respektive 66 procent i engelska och matematik. Resultaten har trots ett flertal insatser försämrats vilket enligt personal och skollledning beror på att andelen barn med annan kulturell bakgrund har ökat.

På skolan vill man att lärandet skall vara kreativt och lustfyllt och ser de estetiska ämnena härvidlag som en viktig del. Denna medvetna satsning avspeglas i elevernas förmågor inom ämnena musik och bild.

Sammanfattningsvis har den systematiska dokumentationen av elevers läsutveckling förbättrat förutsättningar att följa elevernas läsutveckling. Elevernas förmågor inom de praktiskt - estetiska ämnena bedömer inspektörerna vara god. Elevernas kunskapsresultat är emellertid bristfälliga och elevernas kunskapsutveckling ligger inte i linje med läroplanens mål att uppnå. Huruvida resultaten är i nivå med vad som kan förväntas och vad som är fallet på andra skolor med likartade förutsättningar är svår att göra då bedömningsunderlag för dessa jämförelser är otillräckliga. Likaså är möjligheten att bedöma resultaten i de övriga ämnena i jämförelse med de nationella kursplanerna osäker på grund av brist på sammanställda resultat.

Elevernas tilltro till sin egen förmåga liksom elevernas lust att lära bedömer inspektörerna som god. Elevernas kunskaper om skolans mål behöver förbättras.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

På Raus Planterings skola har det upprättats en gemensam värdegrund och viljeyttring som lägger tyngdpunkt på alla människors lika värde, inflytande för eleverna, samarbete med hemmen och trygghet. Beskrivningen av hur detta ska gestaltas formuleras på ett bra sätt i skolans Trygghetsprogram, Krisplan, Handlingsplan mot mobbning samt i beskrivningen av Samverkan med hemmen. Inom övriga delar, exempelvis demokrati och elevinflytande, trygghetsarbete och ansvarstagande saknas beskrivningar eller är formuleringarna för vaga för att skapa en samsyn kring verkställandet inom dessa områden.

Skolans handlingsplan mot mobbning beskriver begreppet mobbning men saknar beredskap för det vidare begreppet kränkande behandling. Mobbningsplanen tar endast upp elev-elev relationer och behandlar inte vuxnas kränkande av barn. Planen är känd av elever och föräldrar.

Skolan har ett mobbningsteam bestående av kurator, psykolog, skolsköterska, fritidsledare, lärare och skolledning. Vid behov ingriper gruppen för att utreda konflikter och ta hand om utsatta elever. Enligt ett schema skall det finnas två vuxna ute på rasterna. På skolan finns ett antal otrygga och utåtagerande barn vilket ibland föranleder bråk på rasterna mellan elever. Även på fritidshemmet märks detta. Personal och skolledning tar tag i frågor tidigt om exempelvis mobbning upptäcks. Vid inspektionstillfället angav intervjuade elever att mobbning och utanförskap förekommer, men dock inte i någon större utsträckning.

Skolan har elevstödjare som röstas fram i klasserna och som har till uppgift att identifiera konflikter och ta hand om ensamma barn på skolgården. Elevstödjarna är stolta över sitt uppdrag och är väl bekanta med sina arbetsuppgifter, som diskuteras vid deras månatliga träffar. Enligt personal och elever har elevstödjarna haft positiv effekt på elevernas förhållningssätt på skolgården. Lärarna ser det som en trygghet att få hjälp av elevstödjarna vid konflikter. På fråga i Kvalitetsmätning 2003, *"Skolan arbetar på ett bra sätt för att förhindra mobbning"* håller 72 procent av eleverna vid Raus Planterings skola med om detta. Elevstödjarna uttrycker att man ibland känner sig ensamma då konflikter uppstår och önskar ett större vuxenstöd.

Föräldrarna uttrycker att det under senare tid skapats en familjär stämning på skolan med stor öppenhet och god atmosfär. Traditionella föräldramöten förekommer inte i skolans senare årskurser eftersom föräldrar inte kommer till dessa möten. Personalen har ansträngt sig att hitta nya former exempelvis grillfester och temadagar. Samverkan i form av utvecklingssamtal fungerar bra. Skolan har ett föräldraråd för intresserade föräldrar. Föräldrarådet får information om ekonomi och organisation samt pågående och planerade aktiviteter. Rådet fungerar som ett informationsforum och bollplank för skolledningen. Föräldrarna vid Raus Planterings skola är enligt Kvalitetsmätning 2003 nöjda med den information som de får från skolan. Möjligheten att påverka verksamhetens innehåll och arbetssätt är begränsad enligt nämnda kvalitetsmätning.

Vid Raus Planterings skola finns klassråd och elevråd. Man har klassråd en gång per månad. Där pratar man oftast om uppfrysning av skolgården, spring i korridoren eller något annat som händer på rasterna. Elevrådet har blivit allt mera aktivt när det gäller förbättringar av skolan. Det förekommer att klassens sociala liv diskuteras i klassråden men frågor om undervisningens innehåll och undervisningsprocessen berörs sällan.

Lärare och elever beskriver inflytandet genom att eleverna inom ramar kan styra över veckans arbete och fördelning av tid och arbetsuppgifter. Vid utvecklingssamtalen är eleverna delaktiga vid formulerandet av framåtsyftande målbeskrivningar. En del elever planerar sin vecka andra är helt styrda av läraren. Variationen inom skolan är stor. Eleverna upplever inte att de har ett reellt inflytande över undervisningens innehåll, vilket bland annat kan bero på att kursplaner och mål inte är kända av eleverna. Inspektörsteamet bedömer att elevernas delaktighet och inflytande på planeringen av undervisningen är svag och beroende av vilken lärare eleverna har.

På frågorna till elever och föräldrar i Kvalitetsmätning 2003, *"Jag/ mitt barn får själv vara med och planera vad jag ska göra i skolan"* och *"Jag/ mitt barn får vara med och*

påverka hur undervisningen ska gå till”, har värden allmänt ökat för skolan i jämförelse med 2001 års resultat. Dock är det endast cirka 60 procent som instämmer i påståendet.

Skolsköterska kommer till skolan en dag per vecka. Skolläkaren har mottagning enligt överenskommelse med skolsköterskan.

Sammanfattningsvis arbetar personalen på Raus Planterings skola målmedvetet och med olika uttrycksformer för att skapa en god fysisk och psykosocial miljö i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan skall främja värdegrunden. Former för det formella inflytandet har skapats. Ytterligare arbete återstår dock att utveckla alla elevers reella inflytande över sitt lärande efter ålder och egna förutsättningar. Förbättringsåtgärder bör vidtas för att undvika att elevinflytandet blir avhängigt den enskilde läraren eller arbetslaget och det är angeläget att skolan utvecklar det inre demokratiarbetet dvs. arbetar för att stärka elevers och föräldrars reella inflytande på undervisningens innehåll och undervisningens arbetsformer. Skolans arbete att förebygga mobbning, i vilket elever är delaktiga, är ambitiöst och haft positiv effekt. Skolans handlingsplan mot mobbning behöver ses över för att omfatta alla typer av kränkande behandling.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Raus Planterings skola är verksamheten starkt färgad av områdets struktur. Av skolbarnen talar 81 procent ett annat modersmål än svenska. Det händer att barn som börjar i förskoleklassen inte talar svenska. En del barn som talar bra svenska saknar ändå läsförståelsen och har svårigheter att klara av de nationella proven.

Framtagandet av den lokala arbetsplanen har enligt rektorn varit en långvarig process. Planen revideras årligen och är på väg att bli ett redskap för personalen. Skolverkets inspektörer konstaterar att planen består av övergripande mål att sträva mot avseende exempelvis lusten att lära, lärande och kunskapsinhämtande, kritiskt tänkande och lärandemiljön. Dessutom har skolan formulerat tre prioriterade mål för verksamhetsåret. Ett prioriterat mål är att eleverna skall uppnå ”åldersadekvat läsutvecklingspunkt”, det andra målet är att ”alla elever bör klara av de nationella proven” och det tredje målet att ”alla elever ska ha en portfolio”. Till de prioriterade målen har skolan upprättat konkreta handlingsplaner. Arbetsplanen brister i denna typ av konkreta handlingsbeskrivningar vad gäller kunskapsmålen i skolans övriga ämnen. Detta kan vara ett skäl till att kunskapsresultaten är svaga och att lärare inte strävar mot gemensamma mål.

Inspektörsteamet bedömer att ett annat skäl kan vara att kunskapssynen varierar mellan lärare och att man inte har adekvata kunskapskrav.

På Raus Planterings skola arbetar varje arbetslag med ett språkutvecklande arbetssätt. Man lägger ned kraft på att finna alternativa inlärningsmetoder framför allt för att ge eleverna kunskaper i svenska språket, som skolan anser vara grundläggande för all annan inlärnin. Skolledningen uttrycker att svenska språket ska genomsyra alla ämnen. "Vägledad läsning" är en metod som används på skolan och som enligt personalen ger bra resultat. Läsutvecklingsschemat LUS ligger till grund för att följa elevens läsutveckling.

Rektorn anger att det är angeläget att skolan, trots sina förutsättningar, ser till att skolan inte blir en treämnesskola men menar samtidigt att lärarna prioriterar läsutvecklingen och arbetar för att förbättra resultaten på de nationella proven. Ofrivilligt läggs mera tyngd på ämnena svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer att det engagerade språkutvecklingsarbetet begränsar omfattningen av undervisning inom de naturorienterade - och samhällsorienterade ämnena. Lärare uttrycker att naturorienterade ämnen inte prioriteras och menar att språkutvecklingsarbetet borde bedrivas inom exempelvis temaarbetsramen.

Verksamheten utvärderas på flera olika sätt från skolledningsnivå till elevnivå. Personalen utvärderar verksamheten med hjälp av enkäter som besvaras av alla elever på skolan. Man genomför diagnostiska prov i årskurs 1 och 2 i matematik samt kartlägger alla elevers läsutveckling. Utvecklingssamtal med föräldrar och elever genomförs två gånger under läsåret. Särskilda utvärderingar görs av eleverna inför dessa samtal och utgör tillsammans med den individuella utvecklingsplanen och portfolion underlag för samtalet. Vid utvecklingssamtalen diskuterar föräldrar, elever och lärare hur väl eleverna uppnått de mål som man har satt upp och formulerar sedan nya mål. Föräldrarna har uppfattningen att de får bra information om elevens sociala utveckling och var eleverna befinner sig i kunskapsutvecklingen, åtminstone inom ämnena matematik, svenska och engelska men anger att det är svårt att delta i måldiskussioner då man inte känner till målen. Kunskapsutvecklingen i andra ämnen behandlas enligt föräldrar sällan på utvecklingssamtalen. Samtalen är i hög grad framåsyftande. Några rutiner för att till skolan återkoppla om elevernas utveckling i årskurs 7-9 har man ännu inte.

Det förekommer att personalen utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna. De utvärderingar som inspektörerna tog del av omfattade i huvudsak arbetsrutiner och arbetsklimat och avsåg inte innehåll och kunskapsutveckling. Svårigheten att involvera eleverna i kunskapsutvärderingar bedömer inspektörsteamet beror på att skolans mål inte är tillräckligt kända av eleverna. Inspektörsteamet konstaterar vidare att verksamheten har en starkare inriktning mot skolans sociala mål än kunskapsmålen och att kunskapsfokus i stor utsträckning är riktat mot mål att uppnå och i mindre omfattning mot skolans mål att sträva mot.

I Helsingborgs kommun har Bildningsnämnden uppdragit åt skolorna att införa individuella utvecklingsplaner och portfolio för att följa elevers kunskapsutveckling och medvetandegöra eleverna om sin utveckling. Olika modeller an-

vänds på skolor i staden och Skolverkets inspektörer kan konstatera att definitionen av individuell utvecklingsplan varierar. På en del skolor har tyngdpunkt lagts vid att konkretisera kursplaner i så kallade progressionsplaner och dokumentera elevernas utveckling utifrån dessa. På Raus Plantering är individuella utvecklingsplanen en blankett i vilken personalen tillsammans med elev och föräldrar, oftast i samband med utvecklingssamtalet, dokumenterar elevens behov, utvärderar tidigare mål och anger nya mål för eleven. Eleverna betraktar individuella utvecklingsplanen som lärarens dokument. För närvarande har man på Raus Plantering inte överfört de nationella ämneskraven till konkreta handlingsplaner eller mål. I de utvecklingsplaner som Skolverkets inspektörer tagit del av avser beskrivningarna av elevernas utveckling i huvudsak den sociala utvecklingen och elevens lärstil och i mycket begränsad omfattning kunskapsutveckling i relation till kursplanernas krav. Den individuella utvecklingsplanen upplevs av personalen i dagsläget inte vara ett stöd för elev och lärare. Skolan håller emellertid på med ett revideringsarbete som innebär lokal bearbetning av de nationella kursplanerna i ett 1-12-årsperspektiv. Inspektörerna menar att detta arbete är angeläget inte minst för att tillse att skolans kunskapskrav är adekvata.

Klass- och grupporganisationen omorganiseras från åldersblandade till åldershomogena grupper. Anledningen är främst av ekonomisk natur eftersom elevunderlaget är så varierande. De två arbetslagen är indelade i årskurserna F-2 och 3-6.

Många barn på Raus Planterings skola är i behov av stöd och många föräldrar har begränsade möjligheter att stödja sina barn i skolarbetet. Genom flexibla grupperingar, speciallärare, elevassistenter, talpedagog, specialpedagogisk handledning når man enligt skolledningen goda resultat. Lärarna ger läxhjälp som extra stöd till eleverna.

För att tidigt uppmärksamma behovet av stöd har upprättats rutiner för identifiering av elever som har svårigheter i skolarbetet. Utifrån observationer, allmänna och individuella diagnoser synliggörs behov av särskilt stöd. Lärare och arbetslag söker och provar olika lösningar i samverkan med föräldrar. När arbetslagen är i behov av insatser utanför arbetslaget, anmäls behovet till skolans elevomsorgsteam, som träffas två gånger i månaden och består av kurator, psykolog, skolsköterska och rektor. För barn med särskilda insatser upprättar speciallärare eller lärare åtgärdsprogram vari såväl svårigheter som starka sidor belyses, samt anges mål och delmål för arbetet samt åtgärder med ansvarsfördelning mellan skola och hem. Huvuddelen av stödet till elever bedrivs utanför klassens ram. I elevvårdskonferensen deltar skolsköterska, kurator, lärare och rektor.

Rektorn anger att skolan i elevvårdsarbetet samverkar, både i förebyggande och i akuta ärenden, med socialtjänst, polis och fritidsledare. En samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och Vuxenutbildningen Kärnan i projektet "Söderbarn" riktar sig till familjer i de invandrartäta områdena Söder, Högaborg och Planteringen. Projektets syfte är att ge språkträning för att man skall bli förstådd, få ökad delaktighet och kunna påverka sin egen situation. Detta arbete har inneburit att många föräldrar fått en större kunskap om den svenska skolan och därmed medverkat till att öka föräldrars engagemang bland annat i skolan.

En särskild undervisningsgrupp har inrättats där åtta av skolans elever går heltid eller delar av skoldagen.

Modersmåslärarna kommer till skolan och undervisningen sker direkt efter skoltid ca 40 min/vecka. Modersmåslärarna administreras centralt.

På fritidshemmet har man cirka 40 barn inskrivna. Samverkan mellan skolbarnsomsorgen och skolan fungerar genom att fritidspedagogen går in som en resurs i klasserna eller har egna lektioner i t.ex. bild. Fritidspedagogen har försökt arbeta med teman kopplade till det pågående skolarbetet, men fritidshemmets arbetssätt har varit svårt att kombinera med skolans. Fritidspedagogen och förskolläraren i förskoleklassen har tid för enskild planering eller tillsammans med övriga kollegor.

Skolverkets inspektörer bedömer att skolan har bra övergångsrutiner mellan förskola och Raus Plantering samt mellan Raus Plantering och årskurs 7-9-skolan.

På skolan pågår ett antal intressanta projekt i samarbete med "Kultur i bostadsområdet" och närliggande Högstensskolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna överlag erbjuds en undervisning av god kvalitet. Skolan har en fungerande organisation för att möta elever med behov av stöd. Dock behöver stödundervisningens arbetssätt bli mera inkluderande. Skolans bedömningar av elevernas kunskapsutveckling inom matematik, svenska och engelska har en bra struktur men bedömningen av elevernas kunskaper i övriga ämnen kan förbättras. Vidare behöver skolan se till att elever och föräldrar får information om kursplanernas mål samt att de får en återkoppling till dessa under utvecklingssamtalen. Det är av vikt att samtliga pedagoger följer gällande nationella styrdokument för att nå utbildningens mål och förbättra skolans kunskapsresultat.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Det administrativa området för Raus Planterings rektorsområde omfattar, förutom skolan, fem förskolor, familjedaghem och öppen förskola. Området omfattar verksamheter för barn mellan 1-12 år, totalt 330 barn. Antal årsarbetare är ca 52. I skolans ledningsgrupp ingår förutom rektorn två biträdande rektorer på 75 procent respektive 25 procent. En av de biträdande rektorerna arbetar uteslutande med förskolorna.

Rektorn har arbetat som skolledare på Raus Planterings skola sedan år 2000 och har gått den statliga rektorsutbildningen. Hon har tidigare arbetat som verksamhetschef inom förskolorna i Helsingborg.

Rektorn är underställd en områdeschef och ingår i dennes ledningsgrupp tillsammans med ytterligare sex rektorer. I denna grupp behandlas bland annat strategifrågor kring skolornas uppdrag och gemensam kompetensutveckling. Rektorn sköter sin verksamhet självständigt utifrån gällande statliga och kommunala styrdokument och upplever att stödet från områdeschef och förvaltning är begränsat.

Rektorn känner nästan alla elever och föräldrar till namnen och eleverna vet vem som är rektorn och vad hon har för arbetsuppgifter. Hon rör sig spontant och regelmässigt i verksamheten. Föräldrar och elever betonar att rektorn är lätt att få kontakt med för att exempelvis framföra synpunkter eller klagomål på skolans arbete. När det händer saker på raster tar rektorn hand om det direkt och kontaktar föräldrarna och reder ut. I intervjuerna framkom att rektorn uppfattades som stark och beslutsam och föräldrarna har stort förtroende för henne. Skolverkets inspektörer bedömer att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och tillser att kontakt upprättas mellan skola och hem då problem uppstår.

Rektorn har tillsatt ett antal personalgrupper med olika ansvarsområden exempelvis idrottsombud, kulturombud, Agenda 21, mobbningsteam och skolutvecklingsgrupp. I den senare ingår personal från förskola och skola och där diskuteras frågor inom skolutvecklingsavtalet samt andra pedagogiska frågor i ett 1-12 års perspektiv.

Den lokala arbetsplanen har utarbetats av personal och skolledning. Elever och föräldrar har inte varit delaktiga i framtagandet av planen. Ett antal dokument är upprättade på uppdrag av Bildningsnämnden, exempelvis trygghetsplan med handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Varannan vecka har hela skolan arbetsenhetskonferens och varannan vecka arbetslagskonferens. Varje morgon träffas all personal där en kort information ges. Rektorn är medveten om att det finns pedagogiska frågor som är angelägna att utveckla men menar att det inte går att driva utveckling för hårt eftersom personalen på grund av områdets karaktär har en stor arbetsbörda att hantera elevers sociala problematik. Personal uttrycker i intervju med inspektörerna att praktiska frågor upptar mycket tid vid skolans sammanträden och man önskar djupare diskussioner kring mål, arbetsformer och andra pedagogiska frågor. Inspektörsteamet bedömer att diskussioner kring kursplanernas mål hittills varit allt för begränsade (se även avsnitt 4).

Skolverkets inspektörer konstaterar att rektorn på ett tillfredsställande sätt tillsett att en arbetsplan upprättats och att den till stora delar uppfyller kraven i författningar. Dock vill inspektörerna påpeka att planen i huvudsak behandlar arbetsmiljöfrågor och sociala frågor och i ringa grad hur skolan exempelvis skall arbeta med elevers kunskapsutveckling inom skolans olika ämnen. Inspektörerna bedömer därför att rektorn genom sitt pedagogiska ledarskap skall tillse att det påbörjade arbetet med lokala kunskapsmål fullföljs så att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Bildningsnämnden har lämnat ”Anvisningar för kvalitetsredovisning för skolan 2003”, där det också anges att respektive områdeschef skriver en för området samlad bedömning där avsnitten Resultat och måluppfyllelse samt Analys och slutsatser ingår. Verksamheten vid Raus Planterings skola utvärderas i juni och nya prioriterade mål bestäms med stöd av uppdraget från Bildningsnämnden. Resultaten hämtas från egna undersökningar och från centrala kvalitetsmätningar samt från de synpunkter som framkommit från arbetslagen. Utvärderingar och nya förslag från arbetslagen kommuniceras med skolledningen. Arbetsplanen revideras i augusti utifrån de utvärderingar som är gjorda. Rektorn använder utvärderingarna från lärarna som underlag till kvalitetsredovisningen. I medarbetarsamtalen följer rektorn upp om arbetsplanen följs. Varje lärare skriver dessutom ett personligt brev till rektorn för att ge sin syn på verksamheten.

Kommunens anvisningar för rubriker i kvalitetsredovisningen anger att redovisningen ska avslutas med Analys och slutsatser. Denna rubrikanvisning gör att det inte alltid klart framgår vilka åtgärder som man avser vidta då måluppfyllelsen ej är tillfredsställande. Så är fallet med kvalitetsredovisningen för Raus Planterings skola. Till stora delar blir redovisningen en beskrivning av verksamheten. Skolledningen konstaterar ett antal områden som inte fungerat men anger inte åtgärder för förbättring i enlighet med Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Försöksverksamhet med utbildning utan timplan upplevs som positivt av personalen. Dock menar skolledningen att arbetet att gå från traditionell tidsstyrd undervisning mot målstyrning fortfarande är i sin linda. Skolan har i dagsläget inget samarbete med årskurs 7-9 skolorna för att stämna av att elevernas garanterade undervisningstid uppnås.

Rektorn tillser att åtgärdsprogram upprättas samt att dessa följs upp vid utvecklingssamtal eller elevvårdskonferens. Programmen förvaras av respektive lärare eller speciallärare. När eleven slutar på skolan tar rektorn hand om åtgärdsprogrammen och förvarar dem samlat på skolan.

På skolan finns en särskild undervisningsgrupp. Eleverna placeras i gruppen efter att samtal har förts mellan rektorn, lärare, föräldrar, psykolog eller kurator - en typ av elevvårdskonferens. Protokoll skrivs och rektorn fattar beslut. Skolan samråder inte alltid med föräldrar och vid beslutet tilldelas de inte någon besvärshänvisning.

I den särskilda undervisningsgruppen finns elever som inte arbetar med kursplanens alla ämnen. Trots detta beslutas inte om anpassad studiegång.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har en väl fungerande ledning som är väl förtrogen med det dagliga arbetet och delaktig i den pedagogiska utvecklingen på skolan. Rektorn samverkar med elever och föräldrar på ett föredömligt sätt. Inspektörerna konstaterar att skolan har ett pågående och systematiskt kvalitetsarbete och upprättar kvalitetsredovisning. Denna kan dock utvecklas genom att tydliggöra kopplingen till de nationella målen, samt se till att den anger åtgärder för förbättring. Rektor har tillsett att en arbetsplan upprättats. Denna brister något i att den inte på ett tydligt sätt visar hur skolan skall arbeta med lärandet och hur de nationella målen för utbildningen skall nås. Elever och föräldrar har inte varit delaktiga i framtagandet av planen. Utrymme för

pedagogiska diskussioner utifrån de nationella styrdokumenterna bör skapas för att stärka en gemensam kunskapssyn och pedagogisk viljeinriktning på skolan. Vidare konstaterar inspektörerna att den formella handläggningen av placering av barn i särskild undervisningsgrupp respektive anpassad studiegång inte följer grundskoleförordningen.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Raus Planterings skola har man tidigare provat ett stationssystem för elevens val men hade vid inspektionstillfället valt att lägga in tid för elevens val i övriga ämnen. Elevens val är därför inte identifierbart. Elevernas möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper inom valda ämnen förutsätts ske inom den reguljära verksamheten. Föräldrar och elever känner inte till att det finns ett ämne som benämns "elevens val". Enligt elever som intervjuades vid inspektionen framgick att eget arbete, då eleverna har möjlighet att välja arbetsuppgifter och redovisningsformer, förekommer inom vissa ämnen. Inspektörsteamet bedömer dock att skolans sätt att hantera elevens val inte motsvarar nationella intentioner.

Skolan erbjuder undervisning i moderna språk från årskurs 6 i ämnena franska, tyska och spanska. Undervisningen organiseras i samarbete med en närliggande kommunal skolenhet. För de elever som inte väljer att läsa ett modernt språk erbjuder skolan "svengelska", som består av undervisning i svenska och/eller engelska.

Eleverna vid Raus Planterings skola har undervisning i hem- och konsumentkunskap i samarbete med fritidshemmet.

Skolan har ett stort antal elever med annan kulturell bakgrund och på skolan gick vid inspektionstillfället elever från 18 olika språkgrupper. Skolan erbjuder modersmålsundervisning till 84 procent av eleverna på tolv språk. Skolan har en lärare med kompetens inom ämnet svenska som andraspråk och som ger stöd åt elever med annan kulturell bakgrund i ämnena svenska och matematik. Svenska som andraspråk betraktas av personalen som en form av stöd.

På Raus Planterings skola gick vid inspektionstillfället två individintegrerade särskoleelever. Elever med annat funktionshinder fanns inte. Inspektörerna bedömer att det på skolan finns en god beredskap och tillgång till utbildning för funktionshindrade.

Föräldrar och elever på Raus Planterings skola har svaga kunskaper om skolans mål och innehåll.

Undervisningen på skolan är avgiftsfri.

Sammanfattningsvis konstaterar inspektörerna att elever har tillgång till utbildning i enlighet med de statliga bestämmelserna. För att säkerställa att Raus Planterings skola erbjuder utbildning enligt läroplanen är det emellertid angeläget att rektorn försäkrar sig om att den garanterade undervisningstiden uppnås. Inspektörerna bedömer att elevens val inte är förenligt med grundskoleförordningen samt att ämnet svenska som andraspråk ges som stöd i svenska och betraktas inte som ett självständigt ämne.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Raus Planterings skola finns förutom skolledningsgruppen ca nitton heltidstjänster för den pedagogiska verksamheten. Samtliga lärare är behöriga och har utbildning för den aktuella undervisningen. Skolan köper in musikkompetens från Högastensskolan

I Kvalitetsmätning 2003 anger eleverna att lärarna på deras skolor är kompetenta, kunniga och engagerade i högre utsträckning än vad kommunens genomsnitt anger. Föräldrarnas svar på samma frågor ligger i paritet med genomsnittet i kommunen.

Personalens kompetensutveckling har varit kopplad till de prioriterade målen och styrs av vad som är på gång i verksamheten t.ex. portfolio, individuella utvecklingsplaner och lärstilar (Human Dynamics). Det finns möjlighet till både generell och individuell kompetensutveckling. Den individuella kompetensutvecklingen ska ha ledningens godkännande och vara till gagn för det pedagogiska arbetet på skolan. Rektorn deltog i den av kommunen anordnade studieresan till Nya Zeeland.

Särskild elevvårdspersonal utgörs av skolsköterska och fyra specialpedagoger/speciallärare. Skolan har vid behov tillgång till kurator, psykolog, centralt resursteam och socialtjänst. Resurserna till barn i behov av stöd bedöms vara god.

Förutom den kommunala skolpengen och de uppbyggande medel som skolan får med anledning av områdets karaktär, får rektorsområdet resurstilldelning för barn med särskilda behov enligt ett resursfördelningssystem, som bygger på att skolorna bedömer elever enligt ett antal kriterier. Raus Planterings skola erhåller stöd åt ca 10 elever ur denna pott.

Arbetslagen har eget ekonomiskt ansvar för den dagliga verksamheten. Lönerna ingår inte i arbetslagspotten. Resurserna är enligt ledningen tillräckliga. Eleverna

anser emellertid att de sällan får åka på studiebesök eftersom skolan har för lite pengar.

Skolans lokaler är ändamålsenliga för klassrumsarbetet och passar ett litet elevunderlag med små grupper, ca 16 elever. Grupprum finns i direkt anslutning till klassrummen. I källaren finns ett utrymme som är inrett som en gymnastiksal. Här bedrivs en mindre del av idrottsundervisningen. Vid övrig idrottsundervisning, cirka 50 minuter per vecka, skjutsas eleverna till idrottshall vid Ättekullaskolan. På sommarhalvåret förläggs mycket av idrottsundervisningen utomhus i närområdet. På Raus Planterings skola finns ett välutrustat skolbibliotek. Biblioteket har även öppet för allmänheten tisdagar och torsdagar.

Tillgången till läromedel och datorer är i huvudsak god. Inspektörerna bedömer att utrustningen för undervisning i naturorienterande ämnen är mindre god eftersom det exempelvis saknas material för att kunna utföra experiment. Skolan har vid något tillfälle kompenserat denna brist med att bedriva denna undervisning på närliggande Norrehedsskolan. Åtta timmar per vecka har skolan avsatt för tekniskt stöd och service av datorer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan använder sig av lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Inspektörerna gör vidare bedömningen att skolans lokaler, datorer och annat pedagogiskt material håller sådan standard att eleverna kan erbjudas en tidsenlig utbildning. Dock bör utrustningen för undervisningen i naturorienterande ämnen ses över.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Raus Planterings skola övergripande är av god kvalitet. Skolan arbetar på ett positivt sätt med värdegrundsfrågorna och har skapat en trygg skolmiljö och ett gott arbetsklimat. Skolan har en god tillgång till resurser gällande lärarkompetens, lokaler och läromedel.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- kunskapsresultatens orsaker behöver analyseras och förbättringsåtgärder formuleras,
- arbetsplanens beskrivningar om hur skolan skall arbeta med elevers kunskapsutveckling,
- personalens kunskaper om de nationella målen i alla ämnen,
- elevernas inflytande i undervisningssituationen,
- skolans program för att motverka kränkande behandling avseende alla typer av kränkningar,
- svenska som andraspråk avseende enskilt ämne med kursplan,
- arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare,
- informationen till elever och föräldrar om skolans mål och innehåll samt
- de materiella resurserna avseende naturkunskap.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Kvalitetsredovisning på Raus Planterings skola innehåller inte åtgärder för förbättring (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Eleverna erbjuds inte elevens val (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Beslut om att placera elever i särskild undervisningsgrupp saknas och innehåller inte information om vårdnadshavarens möjlighet att överklaga (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång fattas inte när elever inte arbetar med kursplanens alla ämnen (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2004-10-08	Lund

Per Ingvar de la Motte
Ebba Svartz